

Kielellinen erityisvaikeus (SLI) puheterapeutin näkökulmasta

Leena Ervast

Erikoispuheterapeutti, FL

29.1. 2014

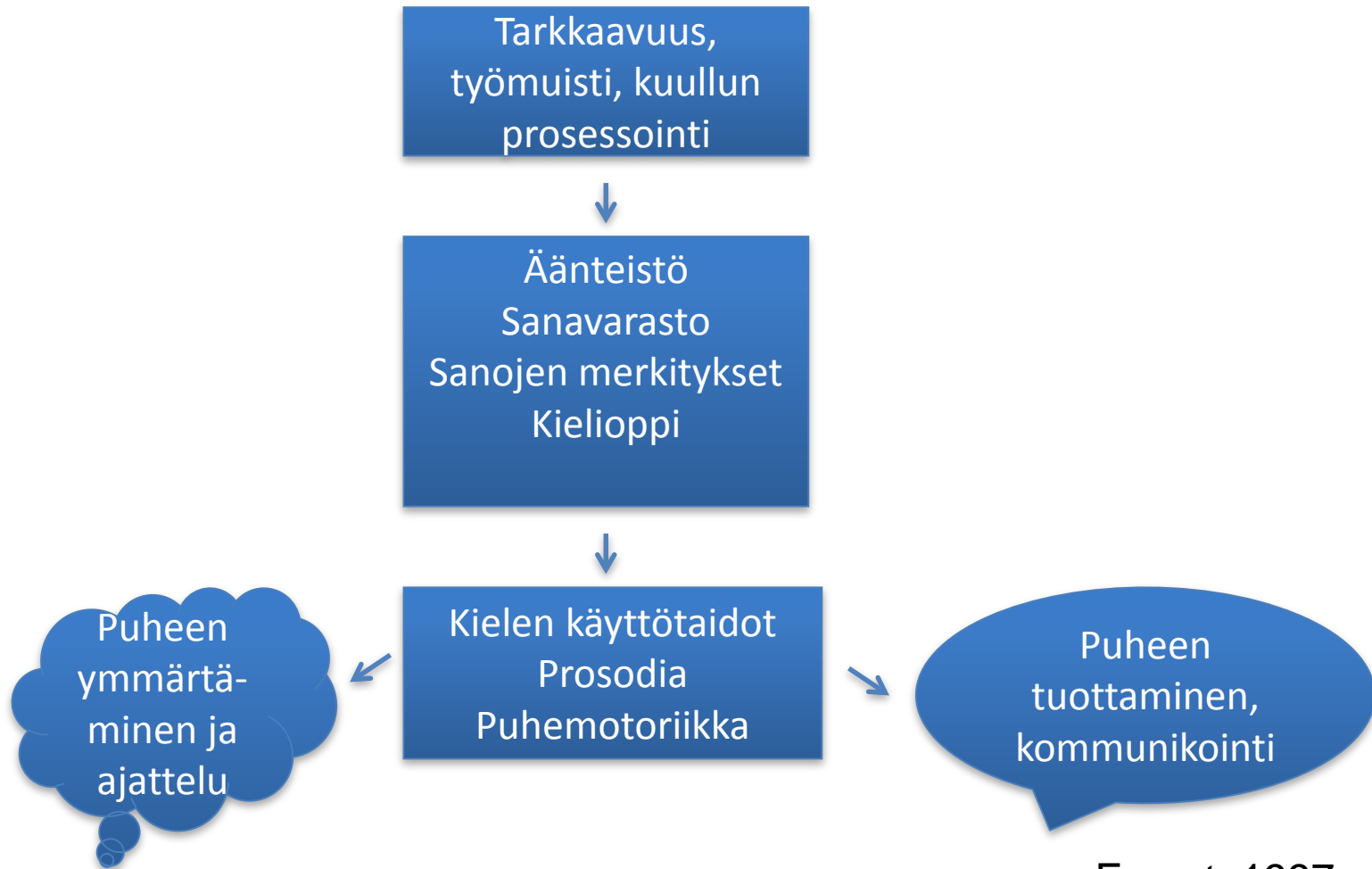
Kielellinen erityisvaikeus (SLI)

- Häiriö, jossa lapsen kielellinen toimintakyky ei kehity iän mukaisesti, vaikka näönvarainen päättely on ikätasoista
- Ei selity neurologisilla, aistitoimintojen, tunne-elämän tai ympäristötekijöiden poikkeavuuksilla
- Syy: perinnöllisyys ja ympäristötekijät
- Esiintyvyys 1-7%, viivästynyt puheen kehitys n. 20%:lla
- Pojat > tytöt

Kielellinen erityisvaikeus (SLI)

- Oirekuva:
  - Viivästynyt tai poikkeava puheen ja kielen kehitys
    - Vaikeuksia kielellisissä ilmaisussa ja/tai ymmärtämisessä
    - Pitkään jatkuva puheen epäselvyys, virheellisiä sanahahmoja, virheellisiä tai puuttuvia kieliopillisia taivutuspäätteitä, sananlöytämisen vaikeutta
    - Ymmärtämisvaikeuksia – voi ilmetä levottomuutena, käytöshäiriöinä tai vetäytymisenä
  - Oirekuva muuttuu iän myötä
  - Usein erilaisia oppimisvaikeuksia koulussa
  - Oirekuva voi vaihdella lievästä vaikea-asteiseen

Kielellinen erityisvaikeus on monimuotoinen ongelma

Ervast, 1997

Kuntoutus

- Kielellisten osatekijöiden taustan ja niihin liittyvien ongelmien selvittely -> valitaan kuntoutusmenetelmät/-lähestymistavat
- Lisäksi ympäristön ohjaaminen (vanhemmat, perhe, päiväkotiki yms.), tiedon jakaminen, kompensatiokeinojen miettiminen, korvaava kommunikointikeino, yhteistyö muiden lapsen kanssa työskentelevien kanssa

Suositus puheterapeutin näkökulmasta

- Tietoisuus suosituksesta hyvä
- Käytetään kliinisessä työssä ohjenuorana
  - Resurssoinnin perustelu
  - Kuntoutuksen perustelu
  - Varhaisen tunnistamisen ja tuen aloittamisen perustelu
  - Tiedon jakaminen
  - Hyvä työkalu vastavalmistuneelle puheterapeutille

Suositus puheterapeutin näkökulmasta

Palautetta tullut

- Kuntoutusosion kapeus
- Diagnostiikassa tulkintakysymyksiä
- Vaikeusasteen määrittely
- Toimintatavat muuttuvat hitaasti

Suositus puheterapeutin näkökulmasta

Ihmistieteiden haasteet:

- Tutkimustieto – näyttö ja näytön puute?
  - Lääketieteessä käytetyt tutkimusasetelmat (esim. RCT, meta-analyysit ja systemaattiset katsaukset) eivät usein ole paras tapa tarkastella puheterapeutista kielellistä kuntoutusta
  - Tutkittavien heterogeenisyys
  - Väliin tulevat muuttujat (mm. kehitys ja kypsyminen, motivaatio, muut kuntoutukset...)
  - Oirekuva moninainen

Suositus puheterapeutin näkökulmasta

- Kielellisissä taidoissa tapahtuneen kohenemisen lisäksi olennaista on myös
  - Toimintakyvyn koheneminen
  - Elämänlaadun tarkasteleminen
  - Kohentuneiden kielellisten taitojen siirtyminen arkeen
  - Sosiaalisen osallistumisen koheneminen

Suositus puheterapeutin näkökulmasta

- Käypä hoitosuositus 2010
  - > Englanninkielinen versio 2013/2014 -> arvioinnissa
  - > Hyvät puheterapiakäytänteet – kevät 2015
- Näyttöön perustuva kuntoutus – haasteena

Suositus puheterapeutin näkökulmasta

- Näyttöön perustuva puheterapeuttinen kuntoutus kielellisessä erityisvaikeudessa
  - Taustalla SLI:n käypä hoito- suositus, Royal Collegen ja ASHA:n mallit hyvistä kuntoutuskäytännöistä ja näyttöön perustuvasta kuntoutuksesta
  - Työryhmä (Suomen Puheterapeuttiliitto) kesäkuu 2012 - toukokuu 2015
  - Kuntoutustutkimusten laadun arviointia (esim. Tate ym. 2008)
    - **SCED** – The Single-Case Experimental Design
    - **PEDro-P Scale** – Rating Scale for Randomised and Non-Randomised Controlled Trials

Kielellinen erityisvaikeus

- on laaja-alaisesti toimintakykyyn, osallistumiseen ja vuorovaikutukseen vaikuttava tekijä
- Puheen ymmärtämistä vaikeutta voi olla vaikea tunnistaa arjessa
- Usein luotettavimmin diagnosoitavissa n. 4 v lähtien
- Tukitoimet on aloitettava heti epäilyn herättyä
- Dg ja kuntoutuksen/tukitoimien suunnittelu edellyttävät moniammatillista yhteistyötä

Tärkeimmät ennustetta parantavat tekijät:

- Riittävä ja varhain aloitettu toimintakyvyn tukeminen arjessa
- Riittävä ja oikein ajoitettu kuntoutus
- Kielellisen oppimisen ja toimintakyvyn puutteiden huomioiminen koulussa

Siis: vanhempien huoli on otettava todesta ja puheen ja kielen kehitystä ei jäädä odottelemaan

Suositus puheterapeutin näkökulmasta

Vainikainen 2009:

- Hyvä työ ilmentää suurta asiantuntijuutta ja työntekijä kantaa jatkuvaa huolta tekemänsä työn laajemmista seurauksista ja sovellusmahdollisuuksista (Gardner, 2002)

Sidonnaisuudet

- Ei sidonnaisuuksia
- Yhteystiedot: leena.ervast@oulu.fi